ضمیمه کتاب و ادبیات روزنامه جام جم | سه‌شنبه، ۱۳ خرداد ۱۴۰۴ | شماره ۳۰۱

درآستانه ۱۴ خردادماه، به چند کتاب خواندنی درباره شخصیت حضرت امام خمینی (ره) نگاهی دوباره انداختیم

۵ راه برای شناخت حضرت امام (ره)

زینب گل‌محمدی
قفسه کتاب

کتاب‌های زیادی در رثای بزرگ‌ترین رهبر مذهبی و سیاسی جهان در تاریخ معاصر یعنی حضرت امام خمینی(ره) نوشته شده که انتخاب از بین آنها را برای هم کسی دشوار می‌کند اما وقتی قرار باشد این کتاب‌ها هم از منظر سند و هم از لحاظ ادبیات، نظر مخاطب را به خود جلب کند و مطالبش به جان او بنشیند با گزینه‌های زیادی روبه‌رو نیستیم. این، یعنی هنوز در معرفی شخصیت بزرگ حضرت امام (ره) خصوصا به نسل جوان، راه زیادی در پیش داریم و باید اهتمام بیشتری داشته باشیم. آنچه در ادامه آمده، معرفی پنج اثر است که می‌توانید خواندن آنها را در اولویت قرار دهید.

۱ الف لام خمینی/ هدایت‌الله بهبودی

کتاب «الف لام خمینی» یکی از شاخص‌ترین آثار هدایت‌الله بهبودی است که سال ۱۳۹۷ منتشر شد و هنوز هم در پیوند ادبیات فاخر با زندگینامه حضرت امام (ره) باید از این کتاب نام برد. «الف لام خمینی» توسط موسسه مطالعات و پژوهش‌های سیاسی منتشر شده است و بهبودی در یادداشت ابتدایی خود در این کتاب چنین می‌نویسد: «کتاب «الف لام خمینی» با معرفی خاندان امام خمینی (ره) آغاز می‌شود و سیر زندگی روح‌الله را از تولد، نشو و نما، تحصیل در زادگاه، ادامه درس‌آموزی در اراک و مهاجرت به حوزه علمیه قم پی می‌گیرد. می‌توان این زندگینامه را به دو بخش کلی تقسیم کرد. اول، زندگی علمی حضرت روح‌الله خمینی(ره) در قم، که بیش از ۴۰ سال از عمر او را دربر گرفت. امام خمینی (ره) در این چهار دهه درس گرفت، درس داد، نوشت و ماترک چشمگیری از منشورات و شاگردان به جا گذاشت. دوم، زندگی سیاسی حضرت امام (ره) است که از اواسط سال ۱۳۴۱ شمسی آغاز می‌شود و با فراز و نشیب‌های فراوان ۱۶ سال بعد، به پیروزی نهضت اسلامی در سال ۱۳۵۷ می‌رسد.»

۲ ماموریت ویژه آیت‌الله/ رضا طاهرخانی

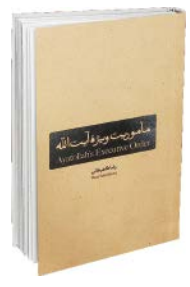

این کتاب برای اولین بار در سال ۱۴۰۲ توسط شرکت چاپ و نشر بین‌الملل انتشار یافت. پژوهشگر و مؤلف کتاب با استفاده از اسناد تاریخی و گردآوری منابع معتبر و مستند به چگونگی رخ‌دادن انقلاب به‌وسیله امام خمینی (ره) پرداخته است. درباره اهمیت استفاده از اسناد تاریخی در تاریخ‌نگاری صحبت کرده و معتقد است اسناد تاریخی خارجی اعتبار و جزئیات گسترده‌تری در خود دارند و بسیاری از سرویس‌های اطلاعاتی خارجی اطلاعات دقیق‌تری را ارائه می‌دهند. کتاب «مأموریت ویژه آیت‌الله» تحقیق‌هایی درباره دورانی صورت می‌گیرد که سرویس‌های خارجی در ایران فعال بودند. بنابراین، اسناد مورد استفاده در کتاب بسیار دقیق هستند. این کتاب، یک روایت تاریخی اما رمان‌گونه از زندگی و افکار آیت‌الله خمینی(ره) است. این کتاب با استفاده از اسناد تاریخی و اطلاعات موجود، تصویری واقعی و بدون تملق از شخصیت امام (ره) را به خوانندگان ارائه می‌دهد. هدف کتاب، صورت‌بندی مفاهیم بنیادین انقلاب اسلامی در ارتباط با حضرت آیت‌الله العظمی امام خمینی (ره) است. این کتاب با تحلیل هزاران سند و گزارش تاریخی، رویدادهای گذشته را با کلام و مواضع امام (ره) مطابقت می‌دهد. این کتاب با شیوه‌ای رمان‌گونه و جذاب، روایتی مستند و معتبر زندگی، افکار، مبارزات و انقلاب آیت‌الله خمینی(ره) ارائه می‌کند که هیچ‌گاه در کتاب‌های دیگر نخواهید دید.

۳ سه دیدار با مردی که از فراسوی باور ما می‌آمد/ نادر ابراهیمی

کتاب «سه دیدار با مردی که از فراسوی باور ما می‌آمد» در جلد نخست خود با عنوان «رجعت به ریشه‌ها» داستان بلندی از زندگی حضرت امام خمینی(ره) را روایت می‌کند که در آن نویسنده کوشیده ابعاد مختلف شخصیت رهبر انقلاب را در قالب یک داستان بلند مورد توجه قرار دهد. شرح وقایع دوران کودکی امام (ره) و شکل‌گیری شخصیت وی در دامن پرمهر مادر و صاحبه خانم (عمه ایشان)، مرام و منش پدر امام(ره) و شهادتشان، بررسی شجره‌نامه اجداد، امام و شرحی از زندگی پدربزرگ ایشان، مراحل آشنایی آقا روح‌الله با دختر حاج‌آقا ثقفی تا ازدواج، موارد و عناوینی است که نویسنده به شرح آنها پرداخته است. «در میانه میدان» عنوان جلد دوم مجموعه «سه دیدار با مردی که از فراسوی باور ما می‌آمد» است که روایتی دیگر از زندگینامه امام(ره) در قالب داستان است. خاطراتی از پدر در زندان شاهی و شهادت وی در آنجا در ایام قبل از تولد امام(ره)، استفاده از افکار و سخنان عمه «صاحبه خانم»، دوران مبارزه در جوانی، حضور با برادر در جهت تحصیل علوم حوزوی در اصفهان، سال مصیبتی که «وبا» هشت نفر از نزدیک‌ترین بستگان امام خمینی(ره) را به کام مرگ کشاند، حکایت‌هایی از همسر امام(ره) که همیشه یاور و مشوق همسرش در راه مبارزات سیاسی بودند، خاطراتی از مبارزات رجال آن زمان و... از مهم‌ترین موضوعاتی است که در این کتاب مورد توجه نویسنده قرار گرفته است.

۴ آدم شدن چه مشکل!/ سیدحسین هوشی‌سادات

امام خمینی(ره)، همان‌گونه که یک رهبر بزرگ سیاسی و جلودار یک انقلاب اجتماعی عظیم بود، در مقامات عرفان و سلوک الی‌الله نیز، با شهپر ایثار و تزکیه نفس، از انانیت‌ها و خودپرستی‌های رایج آحاد انسانی عبور کرده و به مراتب والایی دست پیدا کرده بود. جدای از سیره الهی او که آیینه تمام‌نمای یک عبد صالح وارسته بود، آثار قلمی ایشان نیز همین مدعا را تایید و تقویت می‌کند. امام راحل، که سالیانی را در مقام تحصیل و نظر، توانسته بود عرفان و حکمت الهی را نزد بزرگانی چون میرزا محمدعلی شاه‌آبادی فرابگیرد، در عرصه عرفان عملی هم با هدایت استاد، و پشتکار نفسِ نفیس خود، پلکان ملاقات تا خدا را نیز طی کرده بود. آثاری چون شرح بر فصوص الحکم و مفاتیح الغیب، سرالصلوه، آداب نماز، شرح دعای سحر، چهل حدیث و تفسیر حدیث جنود عقل و جهل، درکنار نامه‌های عرفانی باقی‌مانده از ایشان خطاب به شاگردان و وابستگانش، آکنده از وصایا، رهنمودها، تبیین‌ها و ظرایف دقیق عرفانی است. این کتاب‌ها، نه‌تنها به عنوان آثار قلمی ماندگار و سودمند برای محققان، که خود به‌سان یک مربی اخلاق عمل می‌کنند که نفس سر و کارداشتن با آنها، مخاطبان مستعد را دگرگون و بیدار می‌کند. کتاب «آدم شدن چه مشکل»، که به کوشش سیدحسین هوشی‌سادات و در چهار فصل از سوی انتشارات نارگل منتشر شده است، مخاطبان را با مقدمات و مهمات سلوک الی‌الله و تخلق به مکارم اخلاق الهی، از دید حضرت امام (ره) آشنا می‌کند. این گزیده نافع، مطمئنا می‌تواند دیباچه آشنایی خواننده را با نصایح ارزشمند امام (ره) فراهم کند و مقدمه‌ای برای رجوع به اصل آثار امام (ره) باشد.

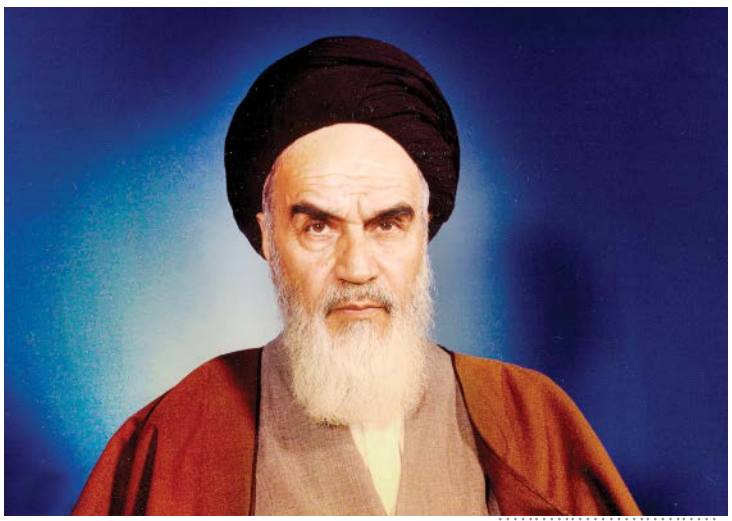

«کتاب «الف لام خمینی» با معرفی خاندان امام خمینی (ره) آغاز می‌شود و سیر زندگی روح‌الله را از تولد، نشو و نما، تحصیل در زادگاه، ادامه درس‌آموزی در اراک و مهاجرت به حوزه علمیه قم پی می‌گیرد. می‌توان این زندگینامه را به دو بخش کلی تقسیم کرد. اول، زندگی علمی حضرت روح‌الله خمینی در قم، که بیش از ۴۰ سال از عمر او را دربر گرفت

۵ سیمرغ سی مرغ/ محمدقائم خانی

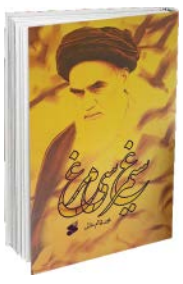

«سیمرغ سی مرغ» حاوی بخش‌هایی است به نام‌های «ولادت»، «سیر وحدت»، «با کثرت»، «رهبر نهضت» و «امام امت». این کتاب که از تولد روح‌الله خمینی در خانه بزرگ آقامصطفی در خمین شروع می‌شود، تا وداع شگفت‌انگیز مردم ایران با آیت‌الله خمینی (ره) در بهشت زهرا (س) در تهران ادامه یافته است. محمدقائم خانی که پیش از این کتاب «سور سوریه» را نوشته بود، در اثر حاضر دست به خلق اثری داستان‌گونه پیرامون زندگی حضرت آیت‌الله العظمی امام روح‌الله خمینی زده است. این نویسنده در نوشته کوتاهی پیرامون کتاب حاضر گفته که ما گمان می‌کنیم تنها راه رسیدن به حقایق زندگی یک فرد، اسناد محکمی باشد که درباره او به جا مانده، درحالی‌که برخلاف پندار ما، سند تاریخی اصلا معطوف به زندگی انسان‌ها تولید نمی‌شود بلکه چیزی است به جامانده که دیگران در رابطه با یک شخص تولید کرده‌اند؛ درواقع یک سند تاریخی، چیزی درباره حقیقت زندگی هیچ فردی ثبت نمی‌کند بلکه تنها واقعیتی از ارتباط بین یک تا چند نفر مرتبط با شخصی خاص را به ثبت می‌رساند. این نویسنده معتقد است که گاه آنها که گوشی به حقیقت تاریخ دارند، به رمز یا گاهی تفصیل شرحی داده‌اند؛ ما اگر به گفته‌های‌شان دقت کنیم و اسناد تاریخی را در پرتو این سخنان تفسیر کنیم، شاید کمی بتوانیم به حقیقت «زندگی» نزدیک شویم. کتاب «سیمرغ سی مرغ» سعی نکرده خوانشی جدید از زندگی فرد یادشده باشد بلکه تلاشی بوده برای یافتن حقیقت خود زندگی.